

МАРТИН ВАЛЗЕР
ПО ДИРИТЕ НА ЕДНА ЖЕНА

Превод от немски: Венцеслав Константинов, —

chitanka.info

Като спирах на всяка крачка, сякаш бях млад, неопитен въжеиграч, на когото е още трудно да пази равновесие, с отпуснати покрай бедрата длани и със затаен дъх, аз пристъпих в залата и се оставих на потока от посетители да ме понесе към редиците от столове: така човек пристъпва в църква на чужда религия. Всеки от присъстващите в залата бе за мен посветен в тайнството, чувствах се наблюдаван от всекиго, оглеждан дори с подозрение, тъй като бях нов в това дружество, а може би секта, партия или нещо още по-лошо! Вече почти се разкайвах, че съм се осмелил да вляза.

Но как иначе можех да намеря дамата, която вървеше пред мен по тротоара. Бях приковал очи в тила ѝ, точно на мястото, където от малката трапчинка между нежните жили косите ѝ се издигаха в прическа, която не съм в състояние да опиша, понеже не можех да откъсна поглед от трапчинката. И изведнъж този тил зави наляво.

Всъщност забелязах това едва пред входа на залата, където тя изчезна, когато разпоредителят ме подкани да оставя палтото си на гардероба. Безмълвно се подчиних, за да мога само след миг да последвам отново моята дама. Най-сетне бих искал да зърна и лицето ѝ. Но като влязох в залата, вече не я видях. Надявах се да я откроя, когато всички присъстващи заемат местата си.

Това продължи доста дълго.

Отначало сякаш никой нямаше намерение да сядат. Всички сновяха насам-натам, стискаха подаваните им ръце, мнозина, изглежда, бяха приятели или поне толкова добри познати, че се осмеляваха да се тупат по раменете. Разбира се, аз няхах никакво желание да седна пръв; сновях също тъй усърдно насам-натам, макар и не толкова уверено като другите, провирах се през редиците от столове и по страничните коридори и все още таях надеждата да намеря дамата, заради която се бях вмъкнал тук. Видех ли някоя жена, бързо се присламчвах зад гърба ѝ, оглеждах тила и косите ѝ, но всеки път изпитвах разочарование, защото постоянно попадах на непознати тилове и съвсем чужди коси. Пред мен току изникваше някой дебел като колона врат, който отдавна бе загубил оная нежна трапчинка, а може би никога не я бе притежавал! Още по-лошо изглеждаха сухите като чирози вратове, чиито жили образуваха остри като нож хребети, над които шумоляха твърди коси. Никъде не успях да откроя този врат и трапчинката на тила, които ме бяха увлекли тук. А вече се

раздаде звън, хората засноваха още по-трескаво насам-натам, ръкостисканията престанаха, групичките се разпръснаха, всеки си потърси място, където след нови поклони наляво и надясно внимателно седна.

Още веднъж огледах редовете, напънах погледа си така, че усетих парене в очите, после се отпуснах на първия попаднал ми стол и реших да се поозърна по време на програмата, за която все още нямах никаква представа; преди всичко обаче исках да използвам антракта — ако имаше такъв, — за да продължа диренето си. Обхванат от общото оживление, което премина като полъх по редовете, аз също извърнах глава напред и видях там сцена със завеса — в същия миг завесата потрепна, раздели се и пропусна някакъв господин.

Господинът се запъти към трибуната, издигната в самия край на сцената... но по-нататък това престана да ме интересува, отклоних поглед и отново съсредоточих вниманието си върху редовете.

Някой заговори. Вероятно господинът на трибуната. Дирех жената. Господинът произнасяше реч. А пък аз бавно обхождах с очи залата като с търсеци прожектори и се стараех да не въртя глава, за да не разберат съседите ми колко малко ме занимава ораторът.

От време на време, когато ми се стореше, че някой е забелязал невниманието ми, аз замирах за няколко секунди и потръпвах от страх да не ми направят публична забележка. В такива мигове решавах да преустановя диренето и да изчакам антракта, но веднага ме обземаше опасението, че може би няма да има антракт и следователно трябва да открия жената сега — и продължавах да търся. Не зная колко време говори ораторът, не зная колко оратори се смениха.

Понякога избухваха аплодисменти, за които бях много благодарен. За мен това беше добра възможност да се огледам по-бързо, да диря по-интензивно. Ръкоплясках заедно с останалите, дори повече от другите, и жадно гледах на всички страни, преструвах се, че търся някой познат, за да му кимна, с което да го уверя колко е хубаво, дето слушаме такива речи. Макар че аплодисментите бяха чести и продължителни и аз понякога скачах от мястото си и дръзко оглеждах залата, сякаш исках да подканя събранието към още по-бурни овации, така и не успях да открия онази жена. Но вече бях запленил от нейния тил; а на когото му се е случвало подобно нещо, ще разбере, че в края на събранието не можех да се залъжа с някое евтино утешение от рода

например, че е най-добре да предоставя на случая да ме срещне повторно с тази жена. „Ами ако случаят не пожелае...“ мислех си; не, не, не можех тъй лесно да се предам! Попитах един разпоредител в залата кога е следващото събрание. Той ми отвърна, че ако желая да установя по-тесни контакти, мога да му оставя адреса си — той щял да има грижата да получавам покани за всички мероприятия.

Дадох му адреса си и прибавих почерпка, която далеч превишаваше възможностите ми. Бях толкова щастлив! Очевидно бях попаднал в истинско дружество, чиито мероприятия се посещаваха почти винаги само от членове. Вероятно тя също членуваше тук. Тогава рано или късно щях да я открия. Направо ликувах, когато след няколко дни получих първата покана и — кой може да опише радостта ми! — формуляр, който трябваше само да попълня, за да стана член на това дружество. Не бе по силите ми да прочета устава, понеже твърде много ме вълнуваше мисълта, че ще стана член на дружество, към което се числи и тя. Когато излязох и от второто събрание, без да съм я зърнал, бях малко покрусен, но веднага си казах, че всъщност нямам никакви причини за това. Как можех да очаквам случаят да ме сложи тъкмо на този стол, от който бих могъл да открия нейния тил! Трябваше да продължа диренето си по някаква система. Задачата ми се облекчаваше значително от факта, че дружеството бе набелязало обширна програма от мероприятия за години напред. Като начало установих по списъка на членовете какъв е броят на жените в дружеството. А по-нататък трябваше да бъда представен на всяка една от тях. Това изглеждаше нескончаема работа, изискваше голяма обиграност: съвсем не бе достатъчно да промърморя срамежливо името си пред поредната дама или да се вирам в лицето ѝ, доколкото е прилично и възможно; трябваше, едва видял лицето ѝ, да се присламча зад гърба ѝ, за да огледам нейния врат и трапчинката на тила. Досега аз бях неразговорлив човек. Но необходимостта на обществено място да се вирам в тиловете на толкова много жени, старателно и подробно да сравнявам тази гледка с образа, запечатал се в паметта ми, задачата, която вечер след вечер трябваше да разрешавам, като спазвам добрия тон и приличието, направи от мен, неразговорливия човек, изкусен празнодумец. Въпреки че на многобройните събрания постоянно бях зает с тези мои лични проблеми, не можех да попреча на речите, които тук непрекъснато се държаха, някак между другото и независимо от

волята ми да проникват в ушите ми, да се разпростират и утаяват в подсъзнанието ми. Макар никога да не схващах с будно внимание какви цели преследва моето дружество, само за няколко години в главата ми се натрупаха куп подробности — отломки от множество речи, вероятно пасажите, произнасяни най-гръмко: но когато ми се задаваха въпроси, с помощта на такива откъслечни изрази, които успявах дословно да извличам от подсъзнанието си, аз можех да отговарям като добър и заинтересован член. А по такъв начин бе неизбежно за един средноинтелигентен човек просто от само себе си да не изгради смислови връзки между неволно доловените фрагменти. За себе си смея да твърдя, че никога не съм изграждал подобни връзки преднамерено, защото твърде много бях зает с диренето на моята дама.

Наистина с течението на времето и това дирене се превърна в дейност, протичаща от само себе си. Без особени усилия вечер след вечер бивах представян на жените в дружеството — те сякаш нямаха край — и без да си давам точна сметка какво върша, бързо се присламчвах зад гърба на поредната дама. Разочарованието, че отново и отново не намирам търсения врат, постепенно се притъпи. Сега за мен беше важно да мога да отметна в списъка на членовете като проверена и тази дама. Навярно на един или друг член на дружеството му е направило впечатление, че аз толкова се натискам да бъда представен на всички дами, навярно се присмиваха на манията ми да оглеждам хубаво дамите отзад, но никой не ми пречеше, а това ми беше достатъчно и ме изпълваше с дълбока благодарност към дружеството. И ако един ден някой дойдеше при мене с молба веднъж и аз да произнеса реч или да изготвя реферат, въпреки пълната си незаинтересованост, щях да се отзова на поканата.

Да напусна редовете на дружеството само защото с хода на годините броят на дамите, подлежащи на проверка, все пак значително бе намалял, сърце не би ми дало. Позабавих темпото на диренето, за моите разследвания използвах вече всяко пето, а по-късно дори едва всяко десето събрание. Дълбоко ме удивляваше, че пропускам цели събрания, без да следвам набелязания план. По-нататък дори се отказах да проуча всички дами и реших съвсем да изоставя издирванията. Възможно бе тази, която дирех, да е напуснала дружеството, възможно бе да е променила прическата си или дори цвета на косата си, възможно бе вратът ѝ да е напълнял — все едно:

безчислените речи на събранията бяха затрупали всичко, бяха го засипали с пустинните пясъци от невзрачни думи. А днес вече съм стигнал дотам, че трябва да положа усилия, ако искам да си спомня как някога съм използвал събранията на дружеството за съвсем лични цели. Помисля ли за това, обзема ме срам, а от угризения на съвестта страните ми поруменяват.

Утешава ме мисълта, че прегрешенията ми принадлежат на далечното минало. Наистина понякога още се улавям да надничам зад рамото на някоя дама, на която току-що съм бил представен, докато устните ми изричат деликатен претекст, за да оправдаят пред обществото непреодолимото влечение, тласкащо ме зад гърба на моята събеседница; но аз успявам своевременно да се дръпна, промърморвам някакво извинение, за миг се правя на разсеян, а после бързо се съвземам и напълно съсредоточено гледам право в лицето жената насреща. Тези пристъпи повече не ме безпокоят. Те постепенно намаляват, а дори когато се появят, мога лесно да ги овладеея; до известна степен те са безцелни и едва след като поразмисля, разбирам, че са остатъци от миналото ми.

Когато си спомням за това минало, намирам утешение най-вече в ползата, която, смятам, че съм донесъл на дружеството благодарение на своя опит. Веднъж именно бе поставен на гласуване въпросът, дали хора, които не членуват в организацията, трябва да се допускат до събранията или не. Мнозина се изказаха за строг контрол при входа на залата, за да се попречи на непознати лица да се наслаждават на нашите събрания. Аз се обявих против този възглед. При удалата ми се възможност произнесох единствената си реч по време на цялото си пребиваване в дружеството. Нашите врати, казах аз, трябва да останат отворени за всички, независимо кой ще проникне от улицата и с какви намерения! Дружеството, продължих аз, би трябвало да има достатъчно сили, за да претопи в себе си подобни пришълци! При това споменах „могъщото лоно на нашето дружество“ и пожънах бурни аплодисменти. В резултат на моята реч нашите врати останаха отворени, ще бъдат отворени и занапред. Смятам, че мога да се гордея с това, защото как иначе ще набираме нови членове!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.